

İzmir 4. Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı'nda 13 Mayıs 2016 günü sunulan metindir. Atıf İzmir 4. Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı Bildiriler Kitabı'nın, s.157-167 arasına yapılmalıdır.

“Unutulma Hakkı” ve Bu Hakkın Türk Hukukunda Uygulanması¹

Giriş

Unutulma hakkı, diğer bir adıyla “silme hakkı”,² özellikle internet ortamındaki bilgilerin, belirli bir süre sonunda arama motorları aracılığıyla bireylere ulaşmasının engellenmesi olarak tanımlanabilir.³

Unutulma hakkı, Arjantin’de ve Avrupa Birliği (AB) genelinde sıklıkla uygulanmaktadır.⁴ Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) içtihadı gereğince, AB sınırları dahilindeki herkes, AB vatandaşı olmasa dahi, AB sınırlarında yaşıyor olmaları şartıyla, arama motorlarına bizzat veya vekilleri aracılığı ile başvurarak, görsel ya da yazılı içeriklerin kaldırılması aracılığıyla unutulma hakkından yararlanabilmektedir.⁵

Yakın bir geçmişe kadar hukukumuzda benimsenmeyen unutulma hakkı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun (HGK) 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararı ile⁶ ilk kez içtihat yoluyla hukuk sistemimize dahil olmuştur.

Çalışmamızda, özel hayatın gizliliği, kişisel veriler, kişilik hakkı ile yakın bağlantısı bulunan unutulma hakkı; bu konularla bağlantısından ziyade, 5651 Sayılı Kanun’un 9’uncu maddesindeki kişilik hakkının ihlali gerekçesiyle “içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi” maddesinin uygulaması ile farkı kıyaslanmak suretiyle, kişiliğin veya özel hayatın korunması açısından değil; emsal ABAD ve AİHM (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi) içtihadı ile karşılaştırılarak, basılı eserler için de uygulanıp uygulanamayacağı açısından değerlendirilmektedir.

1-) Unutulma Hakkının Kapsamı ve ABAD İçtihadı

Unutulma hakkı, AB’de ilk kez Mario Costeja Gonzâles adlı bir İspanyol avukatın, Google arama motorunda kendisi hakkındaki bir haber içeriğinin olayın üzerinden uzun yıllar geçmesine rağmen silinmemesi üzerine açtığı dava ile tartışılmıştır.⁷

¹ Dr. Ş. Cankat TAŞKIN, Avukat, Bursa Barosu Üyesi

² Kamuoyunda “unutulma hakkı” olarak bilinen kavramın Avrupa Parlamentosu tarafından “silme hakkı” olarak adlandırılması önerilmektedir. **Yavuz**, Can; (2015), “*Bilişim Çağında Yeni Bir İnsan Hakkı: Unutulma Hakkı*”, **İBD**, C: 89, Yıl:2015, S:2015/2, Mart-Nisan 2015,s. ,250 dipnot 2

³ Yavuz, 2015, 279

⁴ Arjantin uygulaması hakkında geniş bilgi için bkz Yavuz, 2015, 251-254

⁵ Yavuz, 2015,279.

⁶ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2014-4-56.htm&kw=%602015/1679%60+K.#fm> Yargıtay HGK’nun 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararı (Erişim Tarihi:19.01.2016)

⁷ http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/05/140530_google_ab (Erişim Tarihi:20.01.2016)

Gonzâles, yıllar önce vergi borcundan ötürü evini satmak durumunda kalmıştır. Ancak buna ilişkin haberler, yıllar sonra Google arama motorunda kendi adı taratıldığında halen güncel şekilde sistemde görünmektedir.⁸

Haberlerin mesleki ve kişisel saygınlığını ihlal ettiğini düşünen Gonzâles bunun üzerine önce Google arama motoruna başvururur, arama motoru tarafından talebinin reddedilmesi üzerine konu ABAD nezdinde tartışılır. ABAD, sonraki içtihadına emsal oluşturacak şekilde 13 Mayıs 2014 günü (C-131/12) sayılı kararı ile davayı Gonzâles lehine sonuçlandırır.⁹

ABAD, kararında özetle arama motorlarının “denetleyici” olduğunu ve bu bağlamda yalnızca üçüncü kişilerin haber içeriklerine ulaşmalarına aracılık ettiğini; arama motorları sayesinde kullanıcıların üçüncü kişiler tarafından internete yerleştirilmiş olan içerikleri bulduğunu; arama motorlarının verileri indeksleme, depolama ve son kullanıcılara ulaşmasını sağlama açısından düzenleyici rol üstlendiği için denetleme sıfatlarından ötürü sorumlu olduklarına, veri öznelerinin adıyla arandığında rahatlıkla bulunabilen verilerin arama motorları tarafından kaldırılmasına karar vermiştir.¹⁰

Kararın gerekçesinde ABAD, bilgilerin arama motorlarından kaldırılması için, çıkan arama sonuçlarının ilgili veri öznesi hakkında, okuyucular nezdinde mutlaka olumsuz önyargılara yol açmasının gerekmediğine, veri öznesinin herhangi bir önkoşula bağlı kalmaksızın Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın¹¹ (AB-THŞ) 7 ve 8'inci maddeleri uyarınca hakkındaki bilgilerin üçüncü kişiler tarafından ulaşılmamasını isteme hakkı bulunduğuna hükmetmiştir. ABAD'a göre veri öznesinin bu hakkı, arama motorunun ekonomik çıkarına nazaran daha üstündür. Yine veri öznesinin, kendisi hakkındaki bilgilere ulaşılmamasını talep etme hakkı ile kamunun o bilgilere ulaşma hakkı kıyaslandığında, veri öznesinin hakkına öncelik tanınması gerekir. ABAD'a göre bunun tek ayraksısı, veri öznesinin

⁸ Kararın İngilizce metni için bkz [http:// curia.europa.eu /juris/documen t/document.jsf? text=&docid = 152065&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=764990](http://curia.europa.eu/juris/documen t/document.jsf? text=&docid = 152065&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=764990) Google Spain SL, Google Inc.v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González, C-131/12, 13 May 2014 (Erişim Tarihi:22.01.2016)

⁹ Karar hakkında detaylı ve geniş bilgi için bkz Yavuz, 2015, 261-277

¹⁰ Yavuz, 2015, 276,277

¹¹ Şart, AB tarafından hazırlanmıştır. AB Anayasa Taslağı'na dahil edilmek istenmişse de AB üyelerinden bazılarının 13 Ekim 2004 tarihli Avrupa İçin Bir Anayasa Oluşturan Antlaşma Metni'ni (*Treaty Establishing a Constitution for Europe:TCE*) referandum sonucunda kabul etmemesi üzerine 2009 yılında Lizbon Andlaşması'na dahil edilerek AB'nin temel normları arasına katılmıştır. (Yazıcı, Serap; (2012), **Demokratikleşme Sürecinde Türkiye**, 2. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay., 281; **Kaboğlu**, İbrahim Ö.; (2013), **Özgürlükler Hukuku-1**, İnsan Hakları Genel Kuramına Giriş, 7. Baskı, İstanbul: İmge Kitabevi, s. 219) 14 Aralık 2007'de AB dönem başkanlığını yürüten Portekiz'in başkenti Lizbon'da toplanan AB devlet ve hükümet başkanları Lizbon Anlaşması'nı imzaladı. Lizbon'daki Jeronimos Manastırı'nda toplanan 27 Üye Ülke liderlerinin anlaşmayı imzalamasıyla, Lizbon Anlaşması, 29 Ekim 2004'de imzalanan ancak onaylanmayan “Avrupa için bir Anayasa Oluşturan Antlaşma”nın yerini almıştır. <http://avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi/ab-yasal-cerceve.html> (Erişim Tarihi: 20.01.2016)

kamuya mâl olmuş bir kişilik olmasıdır. Başka bir deyişle, eğer o haberde üstün nitelikte kamusal yarar¹² söz konusu ise, içerik arama motorundan çıkarılmayabilecektir.¹³

ABAD, 8 Nisan 2014 tarihli “Digital Rights-İreland” (C-293/12) Kararı’nda¹⁴ da konuyu tartışmış ve kişisel nitelikteki bilgilerin, geçerli ve hukuki bir neden olmadıkça, belli süreler geçtikten sonra veri öznelerinin talebi üzerine arama motorlarından kaldırılması gerektiğine, kaldırılmamasının veya kişilere başvuru hakkı tanınmamasının özel hayatın gizliliğini ihlal edeceğine hükmetmiştir.¹⁵ Ne var ki ABAD, Gonzâles Kararı’ndakine benzer biçimde kamuya mâl olmuş kişilere ilişkin bilgilerin öğrenilmesinde üstün kamu yararı bulunduğu gerekçesiyle içeriklerin silinmeyebileceğine de hükmetmiştir.¹⁶

ABAD’ın kararları, 28 AB üyesi açısından bağlayıcıdır. Bunun yanı sıra ABAD kararlarının AB üyesi olmadığı halde, ABAD’ın yargı yetkisini tanıyan İzlanda, Norveç, Lihtenştayn ve İsviçre nezdinde de bağlayıcılığı olduğunu söylemek mümkündür. Şu halde, bu nitelikte bir taleple karşılan AB üyesi ülkeler ile üye olmayıp da AB’nin yargı yetkisini tanıyan dört ülkenin unutulma (silme) hakkına ilişkin talepleri yerine getirmesi gerekecektir. Arama motoru, kendi insiyatifi ile bu 32 ülkenin dışında da unutulma hakkını tanıyabilir.¹⁷

Konunun Türk Hukuku açısından bağlayıcılığı ise aşağıda tartışılmaktadır.

2-) Unutulma Hakkının Uygulanış Biçimi

Unutulma hakkı, yukarıda da ifade edildiği üzere, AB üyesi 28 devlet ile AB’nin yargı yetkisini tanıyan 4 ayrı devlette uygulanmaktadır.

¹² “Üstün nitelikte kamusal yarar ise, genele yönelik çıkarın kişisel çıkara oranla öncelikli olmasını ifade etmektedir. Dolayısı ile üstün kabul edilen kamusal yarar, kişisel çıkara yapılan saldırıları hukuka uygun hale getirecektir.” (Kılıçarslan Kara, Seda; (2015), **Kişilik Hakkına Saldırıda Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yarar**, İstanbul: XII Levha Yay., s. 95) Hatemi, Yeni MK dönemindeki düzenlemeyi de şu sözlerle eleştirmektedir: “Fakat bu fıkra da sakıncalı gördüğüm ibare “daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar”dır. Oysa bu kişinin kişilik hakkı ihlal edildi ise, hakka karşı, hangi “yarar” daha üstün nitelikte olabilir?” (Hatemi, Hüseyin; (2005), **Gerçek Kişiler Hukuku, (Kısa Ders Kitabı)**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 66). Avşar/Öngören ise üstün nitelikteki kamusal yarar kavramının yasada hukuka uygunluk nedenleri arasında belirtilmiş olduğunu ifade etmekteyse de TCK’nın 134’üncü maddesi de gözetildiğinde; kişilerin özel yaşamına saygının öncelikli olduğunu, bundan ötürü de kamu tarafından tanınmış olan kişiliklerin, siyaset adamlarının, sanatçıların rızaları alınmadıkça, görevleriyle ilgili olmadığı, hukuka aykırı bir olay da bulunmadığı sürece özel yaşamlarına ilişkin bilgi ve gelişmelerin basında yer almaması gerektiğini savunmaktadır. (Avşar, Zakir/Öngören, Gürsel; (2010), **Bilişim Hukuku**, İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yay., s. 291, 292 http://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/801/BILISIM_HUKUKU.pdf (Erişim Tarihi: 22. 01. 2016). Kanaatimizce de MK 24/2’deki daha üstün nitelikteki özel veya kamusal yarar ayrışmasının yasada bulunması, kişiliğin korunması bakımından özel nitelikte hukuka uygunluk nedeni oluşturduğu için yerinde ve doğru bir düzenlemedir. (Taşkın, Şaban Cankat; (2015), **İnternete Erişim Yasakları ve Hukuka Aykırılıklar**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli: 2015, s. 437).

¹³ Yavuz, 2015, 277

¹⁴ Kararın İngilizce metni için bkz: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=150642&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=138459> Digital Rights Ireland Ltd (8.4.2014,293/12) (Erişim Tarihi:23.01.2016)

¹⁵ Benzeri görüş için bkz Avşar/Öngören, 2010, 293

¹⁶ <http://www.statjus.com/2014/06/avrupa-adalet-divaninin-unutulma-hakki-karari-ve-bu-hakkin-kapsami/> (Erişim Tarihi:20.01.2016)

¹⁷ <http://www.statjus.com/2014/06/avrupa-adalet-divaninin-unutulma-hakki-karari-ve-bu-hakkin-kapsami/> (Erişim Tarihi:20.01.2016)

Unutulma hakkının uygulanmasında, belirtilen 32 ülkedeki herhangi bir arama motoru, veri öznesiyle ilgili kişisel verilerin arama motorları aracılığı ile indekslenmesinin önüne geçmekle yükümlüdür. Başka bir deyişle, ilgili veri öznesi hakkında, arama motoru, sayılan 32 ülkedeki sürümünden indekslemeyi çıkarmak zorundadır. 32 ülkenin dışındaki ülkeler üzerinden ise (sözgelimi ABD veya Türkiye üzerinden) adı geçen veri öznesi hakkındaki bilgilere arama motoru kanalıyla ulaşılabilmesi mümkündür.¹⁸

Arama motoru, ilgili içeriklere URL bazında engel koymamaktadır. Burada yapılan içerik çıkarma değildir. İçerikler yine ilgili internet sitelerinde yer almakla birlikte, sadece arama motorlarının tarama indekslerinden çıkarılmaktadır. Bu cümleden olarak, unutulma hakkı gereğince arama motoru tarafından, yalnızca veri öznesinin (başvurucu/ilgili) talep ettiği şekilde arama yapıldığında içeriklerin indekslenmesi engellenmektedir.¹⁹ Oysa URL temelli engellemede, ilgili içerik adı geçen internet sitesinden tamamen çıkarılmaktadır.²⁰ Bu yönüyle unutulma hakkının içeriğe erişim engeli konmasından farklı olduğu söylenebilir. Şu halde, hukumuzdaki kişilik hakkının veya özel hayatın ihlali gerekçeleriyle içeriğe erişimin engellenmesini düzenleyen 5651 Sayılı Kanun'un 9 ve 9/A maddelerinin uygulanış ve hukuki içerik açısından unutulma hakkını karşıladığını söylemek mümkün görünmemektedir.²¹

Bu açıdan bakıldığında, Türkiye AB üyesi olmadığı veya ABAD'ın yargı yetkisini tanımadığı için unutulma hakkının Türkiye için geçerli olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ne var ki biraz aşağıda değerlendirdiğimiz Yargıtay HGK'nun 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararı ile unutulma hakkının hukuk sistemimize dahil edildiği söylenebilir.

3- Türk Hukukunda Unutulma Hakkı

Yargıtay HGK'nun 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararı ile unutulma hakkı 17.06.2015 tarihinden itibaren, tazminat davalarında (özel hukuk açısından)

¹⁸ <http://www.statjus.com/2014/06/avrupa-adalet-divaninin-unutulma-hakki-karari-ve-bu-hakkin-kapsami/> (Erişim Tarihi:20.01.2016)

¹⁹ ABAD'ın 2014 kararlarının ortaya çıkardığı sorunların tartışıldığı, Berkman İnternet ve Toplum Merkezi'nin ev sahipliğinde görülen, 5 Ağustos 2015 tarihli seminerde, unutulma hakkının bu uygulanış biçiminin "kötünün iyisi" bir çözüm olduğu, bu çözüm yöntemine göre Google'ın aslında talepleri reddetmesi durumunda AB veri koruma birimleri tarafından haksız cezalara da maruz kalabildiği, bu nedenle de Google'ın doğruluğundan emin olmadığı talepler hakkında arama motorlarından çıkarmak yerine içeriği aramalarda alt sıralara atmaya yeğlediğini; bunun ise kişisel verilere ulaşmak anlamında özellikle büyük şirketler adına birçok veriye sahip olma riskini de beraberinde getirdiği; zira şirketlerin kişilerin sahip olamayacağı bilgilere sahip olabileceği; Google'ın unutulma hakkı bakımında tekel olmasının da özellikle veri gizliliği anlamında sorunları arttığı belirtilmiştir. Çözüm olarak da artan sorunların mahkemeye aktarılmasının engellenmesi adına hükümet tarafından ihtilafların çözümü için, temyiz mercii gibi çalışan bir teşkilatlanma kurması önerilmiş ve bu teşkilatlanmanın kurulması içinse bir yıllık geçiş süreci toplantıya konuşmacı olarak davet edilen Prof Dr Jonathan Zittrain tarafından önerilmiştir. (Mealen çeviri tarafımdan yapılmıştır) <http://today.law.harvard.edu/when-forgetting-isnt-best-zittrain-discusses-the-right-to-be-forgotten/> (Erişim Tarihi:20.01.2016)

²⁰ **Kaya**, Bedii Mehmet; (2010), **Teknik ve Hukuki Boyutlarıyla İnternete Erişimin Engellenmesi**, 5651 Sayılı Kanun ve Dünya Uygulamaları, İstanbul: XII Levha Yay., s. 32

²¹ Bu çalışmamızda, 5651 Sayılı Kanun'un 9 ve 9/A maddeleri detaylı olarak incelenmemiştir. Bu maddelerin detaylı olarak incelenmesi ayrı bir çalışma konusudur. Bu çalışmada yalnızca, ilgili maddelerin unutulma hakkıyla bağlantısı değerlendirilmiş olup, maddelerin geniş eleştirisi için bkz Taşkın, 2015, 351-379

hukuk sistemimize dahil edilmiştir. Karar, unutulma hakkı bakımından önem taşıdığı için aşağıda önce kısaca özetlenmiş, ardından analiz edilmiştir.

HGK'nun adı geçen kararına konu olan olayda, o tarihte bekâr olan kamu görevlisi olarak çalışan davacı, 2006 yılında başından geçen ve şikayeti üzerine yine kamu görevlisi olan sanığın cezalandırıldığı 2009 yılında kesinleşen cinsel saldırı suçuna ilişkin kararın, davalılar tarafından adı rumuzlanmadan altı ciltlik bir hukuk kitabına aynen basılmasının kişilik haklarını ihlal ettiğini, üzerinden geçen zaman içerisinde unutulmaya yüz tutmuş olan olayın bu kitap nedeniyle tekrar hatırlandığını, çevresinde pek çok kişinin bu olaydan haberdar olmadığını; ancak yayınlanan kitapta adının açıkça geçmesinden ötürü, olayın tekrar gün yüzüne çıktığını, mağduriyeti ve olayı da tekrar yaşamak zorunda kaldığını ifade ederek kitabı yayınlayan davalılar ile yayınevinden manevi tazminat talep etmiştir.²²

Davalılar, yaptıkları savunmada kitabın bilimsel eser niteliğinde olduğunu, yalnızca hakim, savcı ve avukatların kullanımında bulunduğunu, bu nedenle herkesin kullanımına açık bir eser olarak kabul edilmemesi gerektiğini; bilimsel eserlerde ve mahkeme kararlarında kişisel bilgilerin zaman zaman rumuzlanmadan geçtiğini, AİHM kararlarında da bunun örneklerinin görüldüğünü, o kararlarda da davaların davacıların ismiyle anıldığını; kaldı ki kararların aleni olduğunu, aleniyet kazanan kararlarda da özel hayattan ve kişilik hakkının ihlalinden bahsedilemeyeceğini savunarak davanın reddini talep etmişlerdir.²³

Yargılama neticesinde İzmir 3. Asliye Hukuk Mahkemesince 11.04.2011 gün ve 2010/399 E. 2011/172 K. sayılı kararla davanın adı geçen eserde davacı ve diğer kişilerin isimlerinin kodlanmadan açıkça yazıldığı, söz konusu olayların anlatımında açıkça isim belirtmenin kitap içeriğine bir fayda sağlamadığı gibi, davacının isminin geçtiği olayın hassasiyeti ve Türk toplum yapısı da göz önünde tutulduğunda, yurt çapında dağıtımı ve satışı yapılan bir kitapta, bu tür bir olayla davacının adının açıkça belirtilmesinin davacının kişilik haklarını zedelediği, çevresine karşı davacıyı zor duruma düşürdüğü gerekçesi ile davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.²⁴

Kararın temyizi üzerine Yargıtay 4'üncü Hukuk Dairesi (HD) Davaya konu olayda; bilimsel araştırma özgürlüğü kapsamında, aleniyet kazanmış ve kamu malı haline gelmiş Yargıtay ilamının, tarafların isimleri kodlanmadan davalıların yazmış oldukları Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu adlı altı ciltlik bilimsel çalışma ürünü olan kitapta yayınlanmış olduğunu, adı geçen eserin bilimsel nitelikli bir çalışma olduğunu, kamuya açık hale gelen Yargıtay kararının bilimsel çalışma ürünü olan kitapta olduğu gibi yer almasından dolayı yukarıda anlatılan ilkeler gereği davalıların sorumlu tutulamayacağı, çatışan yararlar

²² Bilgi, HGK'nun 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararından alınmıştır. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2014-4-56.htm&kw=%602015/1679%60+K.#fm> (Erişim Tarihi: 19.01.2016)

²³ Bilgi, HGK'nun 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararından alınmıştır. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2014-4-56.htm&kw=%602015/1679%60+K.#fm> (Erişim Tarihi: 19.01.2016)

²⁴ Bilgi, HGK'nun 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararından alınmıştır. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2014-4-56.htm&kw=%602015/1679%60+K.#fm> (Erişim Tarihi: 19.01.2016)

dengecinin davacı aleyhine bozulmadığı, bu olayın davacının kişilik haklarına saldırı teşkil etmeyeceği gözetilerek davanın tümünden reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı biçimde karar verilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulmasına karar vermiştir.²⁵

Yerel mahkeme önceki kararda direnmiştir. Böylece konu HGK'nun önüne gelmiştir. HGK, öncelikle hukuki sorunu tespit etmiştir. HGK'na göre davadaki hukuki sorunun temelinde unutulma hakkı ve bunun sonucu olan kişisel verilerin ve kişilik hakkının korunması ile bilim ve sanat hürriyetinin birbiri karşısında sınırlarının belirlenmesi yatmaktadır. Sorunun çözümünde dikkat edilmesi gereken husus, bilim ve sanat özgürlüğü ile bireyin temel hakları arasında adil bir dengecinin kurulmasıdır.²⁶

Yine HGK'na göre unutulma hakkı tanımlarına bakıldığında, hak her ne kadar dijital veriler için düzenlenmiş ise de, bu hakkın özellikleri ve bu hakkın insan haklarıyla arasındaki ilişkisi dikkate alındığında; yalnızca dijital ortamdaki kişisel veriler için değil, kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi gerekmektedir.²⁷ Ayrıca HGK görüşmeler sırasında azınlıkta kalan üyelerin mahkeme kararlarında yer alan isimlerin rumuzlanmasına gerek olmadığını, yargılamanın istisnalar haricinde açık bir şekilde yapıldığını hükmün alenen tefhim edildiğini, bu nedenle özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmediğini savduklarını ancak bu görüşün "sorunun mahkeme kararlarında isimlerin rumuzlanmadan yer alması değil, kararların kitaba alınması sırasında rumuzlanması gerekir gerekmediği sorunu olduğu" gerekçesi ile kurul çoğunluğu tarafından

²⁵ Bilgi, HGK'nun 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararından alınmıştır. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2014-4-56.htm&kw=%602015/1679%60+K.#fm> (Erişim Tarihi: 19.01.2016)

²⁶ HGK'nun 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararından alınmıştır.

²⁷ "Dava, kişilik hakkına saldırı nedenine dayalı tazminat istemine ilişkindir. Davacı, kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanarak, müteselsilen cinsel saldırı suçunun mağdurudur. 2006 yılında gerçekleşen eylem tarihinde davacı bekâr olup maruz kaldığı eylem geleceği açısından etkilidir. Yapılan yargılama sonunda kamu görevlisi olan sanık ceza almıştır. Temyiz istemi üzerine yapılan inceleme sonunda ise hüküm 2009 yılında onanmıştır. Mağdur davacı gerek hazırlık gerekse de yargılama sırasında cinsel saldırının nasıl gerçekleştiğini açık bir şekilde anlatmış, bu anlatımlar doğal olarak karar metnine geçirilmiştir. Karar mağdur ve sanığın ismi rumuzlanmadan 2010 yılı nisan ayında yayınlanan kitapta yer almıştır. Hemen ifade edilmelidir ki; davacının rızası dışında bir kitapta geçen ismi kişisel veri niteliğindedir. Ayrıca şunun da ifade edilmesi gereklidir ki; unutulma hakkı tanımlarına bakıldığında her ne kadar dijital veriler için düzenlenmiş ise de, bu hakkın özellikleri ve bu hakkın insan haklarıyla arasındaki ilişkisi dikkate alındığında; yalnızca dijital ortamdaki kişisel veriler için değil, kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi gerektiği açıktır. Davacı, geçmişte yaşadığı kötü bir olayın toplum hafızasından silinmesini istemektedir. Unutulma hakkı ile geçmişindeki yaşanan talihsiz bir olayın unutulması geleceğini serbestçe şekillendirmek, diğer bir deyişle hayatında, yeni bir sayfa açma olanağı istemektedir. Kaldı ki, davacı da yargılama sırasında verdiği dilekçelerinde bu istem üzerinde ısrarla durmuştur. Davacı unutulma hakkı ile özel hayatına ilişkin kişisel verilerinin üçüncü kişiler tarafından bilinmemesini, aradan geçen süre nedeniyle toplum hafızasından silinmesini istemektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde; 4 yıl önce gerçekleşen bir olayın mağduru olan kişinin adının açık bir şekilde yazılarak kitapta yer alması halinde unutulma hakkının bunun sonucunda da davacının özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiği kabul edilmelidir. O halde davacının isminin rumuzlanmadan kitapta yer almasının unutulma hakkını ve bunun neticesinde özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği dikkate alındığında davacı lehine manevi tazminat koşullarının gerçekleştiğinin kabulü zorunludur." (HGK'nun 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararından alınmıştır.) <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2014-4-56.htm&kw=%602015/1679%60+K.#fm> (Erişim Tarihi: 19.01.2016)

kabul edilmediğini ifade ederek davacının isminin rumuzlanmadan kitapta yer almasının unutulma hakkını ve bunun neticesinde özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği dikkate alındığında davacı lehine manevi tazminat koşullarının gerçekleştirilmesine hükmetmiştir.²⁸

HGK'nun yukarıda özetlenen kararı, ABAD'ın yukarıda özetlenen kararından bazı yönleriyle farklılık taşımaktadır. Kararda, unutulma hakkının ABAD'a göre "geniş" yorumlandığı görülmektedir. ABAD, unutulma hakkını yalnızca arama motorlarındaki verilerle sınırlı tutarken, Yargıtay bu sınırı genişletmiş ve yalnızca internet açısından değil, kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

Kararın, bilimsel araştırma özgürlüğünü sınırladığı düşünülebilir. Her ne kadar kararda bilim ve sanat özgürlüğü ile kişisel verilerin ve özel hayatın gizliliğinin korunması arasında bir denge kurulması gerektiği ifade edilmişse de gerçekten de davalıların savunmasında da belirtildiği üzere, AİHM kararları ve Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) bireysel başvuru kararları başvuru sahiplerinin adlarıyla anılmaktadır. Hatta buna ek olarak, AYM'nin bireysel başvuru kararlarının tarafların adları rumuzlanmadan, açıkça Resmi Gazete'de ve AYM'nin internet sitesinde yayınlandığı bilinmektedir.

İnternet, niteliği gereği basılı eserlere göre daha geniş kitlelere hitap etmektedir. Nitekim AİHM, Pravoye Delo and Shtekel v. Ukrayna Kararı'nda internetin basından farklı olduğunu, basından farklı hukuki düzenlemelere tabi tutulması gerektiğini, internetin bir "basılı eser" olmadığını, internetin geniş kitlelere ulaşmasının bu konuda temel hak ve özgürlükleri daha fazla ihlal etme tehlikesi taşıdığını, temel hak ve özgürlüklerin korunarak geliştirilmesini sabit kılmak amacıyla teknolojinin, belli özelliklere göre uyarlanması gerektiğini ifade etmektedir.²⁹

AİHM, Times Newspapers Limited/ Birleşik Krallık Davası'nda, gazetenin basılı nüshasına karşı kişilik haklarının ihlali sebebiyle açılan davada yerel mahkeme tarafından verilen tazminat ve içeriği kaldırma kararına rağmen, ihlale konu olan içeriğin gazetenin web

²⁸ HGK'nun 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararından alınmıştır. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2014-4-56.htm&kw=%602015/1679%60+K.#fm> (Erişim Tarihi: 19.01.2016)

²⁹ Taşkın, 2015, 350
Ayrıca bkz <http://aihmgunlugu.blogspot.com.tr/2011/06/aihm-gazetecilerin-İnternetten.html> (Erişim Tarihi: 23.01.2016)

"63. It is true that the Internet is an information and communication tool particularly distinct from the printed media, especially as regards the capacity to store and transmit information. The electronic network, serving billions of users worldwide, is not and potentially will never be subject to the same regulations and control. The risk of harm posed by content and communications on the Internet to the exercise and enjoyment of human rights and freedoms, particularly the right to respect for private life, is certainly higher than that posed by the press. Therefore, the policies governing reproduction of material from the printed media and the Internet may differ. The latter undeniably have to be adjusted according to the technology's specific features in order to secure the protection and promotion of the rights and freedoms concerned." [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#%22%20full%20text%22:%20Pravoye%20Delo%20and%20shtekel%20%20\],%20document%20collectionid%22:%20G%20RAND%20CHAMBER%20%20CHAMBER%20%20itemid%22:%20001-104685%20%20](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#%22%20full%20text%22:%20Pravoye%20Delo%20and%20shtekel%20%20],%20document%20collectionid%22:%20G%20RAND%20CHAMBER%20%20CHAMBER%20%20itemid%22:%20001-104685%20%20) Case of Editorial Board of Pravoye Delo and Shtekel v. Ukraine (Erişim Tarihi: 23.01.2016).

sitesinin arşiv bölümünde dahi olsa tutulmaya devam edilmesinin kişilik haklarını ihlal ettiğine; çünkü bu durumda kişilik hakları ihlal edilen kişinin sürekli bir hak ihlaline maruz kaldığına hükmederek, başvuran gazete açısından Sözleşme'nin 10'uncu maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.³⁰ AİHM, bu kararın 27'nci paragrafında internet sitelerinin önemini de şu ifadelerle vurgulamıştır:³¹

“AİHM, ifade özgürlüğünün uygulanması konusunda internet sitelerinin önemine ilişkin olarak, Times Newspapers Ltd v. Birleşik Krallık (no: 1 ve 2), (no:3002/03 ve 23676/03, § 27, AİHM 2009) kararında aşağıdaki görüşe yer verdiğini hatırlatmaktadır: “İnternet siteleri, erişilebilirlikleri ve çok sayıda veriyi saklamak ve yaymak konusundaki yeterlilikleri sayesinde, halkın güncel haberlere erişimine ve daha genel olarak haberlerin iletilmesinin kolaylaşmasına büyük oranda hizmet etmektedirler. Mahkeme, internette arşiv oluşturmanın internet sitelerinin sahip olduğu rolün asli bir bileşeni olduğu için, Sözleşme'nin 10. maddesinin uygulama alanı içinde yer aldığı görüşündedir.” (Karar, p. 27)

Öte yandan AİHM, söyleşinin yayınlandığı kitle iletişim aracının etkisini de müdahalenin meşruluğunu değerlendirmede ölçü olarak ele almaktadır.³² Tirajı düşük olan bir yerel gazetede yayınlanan konuşmanın kitleler üzerindeki etkisinin de düşük olacağını kaçınılmaz kabul eden AİHM'e göre, böyle bir durumda adı geçen kitle iletişim aracının yayınının durdurulması veya toplatılması ölçüsüz bir tebdirdir.³³

Konuya bu açıdan bakıldığında, sadece hukukçulara hitap eden bir basılı eserde isimlerin rumuzlanmadan yayınlanması, eserin hitap ettiği kitlenin sınırlı oluşu gözetildiğinde, Yargıtay HGK'nın kararının AİHM içtihadına aykırılık oluşturduğunu düşündürebilecektir. Zira Yargıtay HGK, eleştirdiğimiz kararda kamunun rahatlıkla ulaşabileceği (basılı) yayınlar için de unutulma hakkını tanıırken, AİHM, yukarıda kısaca özetlediğimiz Shtekel ve Times Newspapers kararlarında dolaylı da olsa unutulma hakkının internet için geçerli olduğunu ifade etmiştir. Kaldı ki HGK kararının gerekçesinden, kitabın yeni baskısında ilgili davacının adının çıkarıldığı da anlaşılmaktadır.

Diğer yandan, biraz yukarıda da değinildiği üzere, AYM'nin tüm bireysel başvuruya dair kararları isimler rumuzlanmadan internette (Resmi Gazete'de) serbestçe yayınlanmaktadır.HGK'nun bu kararı, unutulma hakkını içtihat yoluyla da olsa hukuk sistemimize getirmekle bir anlamda olumlu olarak kabul edilebilirse de kararla unutulma hakkının kapsamının genişletilmesi ciddi hukuki sorunlara yol açabilecektir.

³⁰ Taşkın, 2015, 73

³¹ Kararın geniş Türkçe özeti için bkz **Avcı**, Artun; (2013), **Türkiye’de İnternet ve İfade Özgürlüğü**, İstanbul: Legal Yay.,s.145-147. Case of Times Newspapers Ltd (No. 1 ve 2) v. The United Kingdom (Türkçe Sürüm) [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"display": \["0"\], "languageisocode": \["TUR"\], "appno": \["3002/03", "23676/03"\], "itemid": \["001-111150"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{) (Erişim Tarihi: 23.01.2016)

³² Taşkın, 2015, 74

³³ Başkaya ve Okçuoğlu & Türkiye Kararı–Türkçe sürüm: [http://hudoc.echr.coe.int/eng# {"langua geiso code": \["TUR"\], "appno": \["23536/94", "24408/94"\], "itemid": \["001-120623"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{) (Erişim Tarihi:23.01.2016). Kısa özet için bkz Avcı, 2013, 153.

Unutulma hakkının internet siteleri açısından uygulanması gereklidir ve doğrudur. Ne var ki unutulma hakkı, çalışmamızın ikinci alt başlığında da izah edildiği üzere, başvuran kişiye içeriğin çıkarılması yönünde bir hak tanımamakta, yalnızca ilgili arama motorunda, kendi talep ettiği şekilde arama yapıldığında kendisi hakkındaki içeriğin endekslenmemesi yönünde bir hak tanımaktadır. Oysa HGK, verdiği kararda unutulma hakkının bu yönüne ve uygulanışına değinmemiş; ABAD'ın çalışmamızın başında özetlediğimiz Google Kararı'na atıfta bulunmuşsa da kararın bu yönünü dikkate almamıştır. HGK'nun bu gerekçesi, unutulma hakkını hatalı yorumladığı için yanlış ve eksiktir.

HGK'nun bu içtihadından sonra herhangi bir kişi, kurum veya kuruluş, sadece bir kararda kendi adı geçtiği için, sözgelimi bireysel başvuru kararları açısından AYM Başkanlığı'na veya Başbakanlık'a başvurarak 5651 Sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi gereğince ilgili karar içeriğinin internet sitesinden veya Resmi Gazete içeriğinden kaldırılmasını talep edebilecek yahut doğrudan doğruya sulh ceza hakiminden 9'uncu madde gereğince "içeriğe erişimin engellenmesi" talebinde bulunabilecektir. Zira HGK bu kararındaki gerekçe ile unutulma hakkını internet siteleri için de uygulanabilir kılmıştır.

Bu bağlamda özellikle de 5651 Sayılı Kanun'un kişiliğin korunmasını düzenleyen 9 ve 9/A maddelerindeki yöntemlere başvurarak kendisi hakkındaki yolsuzluk iddialarının internetten yayınlattırılmasını engellemeye çalışan bir politikacının bu talebinin, yolsuzlukların kamuoyu tarafından öğrenilmesinde üstün nitelikteki kamusal yarar olduğu gözetilerek reddolunabilmesi mümkündür. 5651 Sayılı Kanun'un 9 veya 9/A maddelerinde MK 24'teki gibi "üstün nitelikteki kamusal/özel yarar" hukuka uygunluk nedeninin öngörülmemiş olması bu tip bir haberin internetten yayınlanmasının engellenmesine gerekçe oluşturamaz.³⁴

4- Sonuç ve Öneriler

HGK'nun adı geçen kararı, özel hukuk açısından olumlu değerlendirilebilir. Zira, unutulma hakkı içtihat ve hukuk yaratma yolu ile de olsa hukuk sistemimize dahil olmuştur. Ne var ki ceza hukuku açısından aynısını söylemek suçta ve cezada yasallık ilkesi karşısında mümkün görünmemektedir. Zira, 5651 Sayılı Kanun'da unutulma hakkı tanınmış değildir.

Öte yandan, HGK'nun adı geçen kararı basılı bir bilimsel eser hakkında verilmiştir. Çalışmamızda incelenen emsal AİHM kararlarında internetin yapı ve bünye olarak basılı eserlerden farklı olduğu vurgulanmıştır. Keza yine çalışmamızda incelenen unutulma hakkına ilişkin emsal ABAD kararlarından, bu hakkın internet üzerinden yapılacak yayınlar açısından geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Oysa HGK, unutulma hakkına ilişkin verdiği kararında, AİHM ve ABAD kararlarının bu boyutunu göz ardı etmiştir. HGK, verdiği kararla unutulma hakkını kamu tarafından rahatlıkla ulaşılabilen basılı eserler için de uygulanabilir hale getirmiştir. Bu yaklaşım çok tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Yapılacak çalışmalarda kişilerin isimlerinin rumuzlanması özel hayatın ve kişilik haklarının korunması açısından gerekli ise de basılı eserlerde unutulma hakkı değil, olsa olsa "düzeltme ve cevap hakkı" veya MK 24-25 hükümleri gereğince kişiliğin haksız saldırılara karşı korunmasına ilişkin hükümler

³⁴ Taşkın, 2015, 437

kullanılabilir. Zira, unutulma hakkı gerek uygulanışı gerekse yapısı itibarıyla basılı eserlerle bağdaşık değildir.

Özellikle 5651 Sayılı Kanun'un 9'uncu maddesine göre, HGK'nun bu kararını referans alarak sulh ceza hakimliği tarafından alınacak olan bir kararın gereğini içerik sağlayıcı veya yer sağlayıcı yerine getirmeyecek olursa, yasada tanımlanmayan bir eylemden ötürü cezalandırılma tehlikesiyle karşılaşabilecektir.

Unutulma hakkının Türk hukukunda tanınmamış olmasının önemli bir eksiklik olduğu düşüncesindeyiz. Zira bu hakkın tanınmamış olması, arşiv niteliğindeki haberler nedeniyle dahi web sitelerine 5651 Sayılı Kanun'un 9 ve 9/A maddeleri gereğince erişim yasağı konulmasına yol açabilecektir.³⁵ Oysa, unutulma hakkının tanınması durumunda, yargıya başvurmaya gerek kalmaksızın kişiler kendileri hakkındaki içeriğin bir süre sonra arama motorlarından silinmesini talep edebilecekleri için, kişilik hakkı ihlallerinden ötürü içeriğin çıkarılması talebiyle yargıya başvurmaya gerek kalmayabilecektir.³⁶ Böylece, yargı her içerik için başvuruda bulunulmayacağından, gereksiz iş yükünden de kurtulmuş olacaktır. Her ne kadar 5651 Sayılı Kanun'un 9/9 maddesi gereğince dokuzuncu madde kapsamında hâkimin verdiği erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının veya aynı mahiyetteki yayınların³⁷ başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda ilgili kişi

³⁵ Taşkın, 2015, 381

³⁶ Taşkın, 2015, 381

³⁷ Anayasa Mahkemesi 2014/87 E sayısı ile görüşülen dosyayı 8.12.2015 günü, 2015/112 E. sayılı kararı ile kısmen iptal etmiş ve iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi 1 yıl sonraya bırakmıştır.

Gerekçeli karar 28.01.2016 T. ve 29607 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. AYM, adı geçen kararında 5651 Sayılı Kanun'un 9/9 maddesindeki "veya aynı mahiyetteki yayınların" ifadesini kararın 119-122'nci paragraflarında şu gerekçe ile iptal etmiştir:

"119. Hâkimin verdiği erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının aynısının bir başka internet adresinde yayınlanması durumunda Birlik tarafından kararın bu adresler için de uygulanmasında sorun bulunmamaktadır. Bu durumda mevcut kararın bu adresler için de uygulanması, söz konusu hâkim kararının yerine getirilmesinden ibarettir. Çünkü belirtilen yayının kişilik hakkını ihlal ettiği mahkeme tarafından tespit edilmiş durumdadır. Birliğin burada yapacağı şey, söz konusu yayının aynı olup olmadığını ve ihlale konu yayının belirtilen internet adresinde aynen veya bir parçasının yayınlanıp yayınlanmadığını belirlemekten ibarettir. Ayrıca, hâkim kararını etkisiz kılacak şekilde çok küçük değişiklikler yapılmak suretiyle aynı eylemin gerçekleştirilmesi halinde de ihlale konu yayının aynı olduğu kabul edilmelidir. Burada Birlik tarafından hukuki bir değerlendirme yapılması söz konusu olmayıp maddi olay tespit edilecektir. Bu durumda da erişimin engellenmesi kararının uygulanacağı yayın, daha önce hâkim kararıyla tespit edilmiş olduğundan herhangi bir belirsizlikten bahsedilemeyeceği gibi ifade hürriyetinin keyfi veya ölçüsüz şekilde sınırlandırılmasından da söz edilemez.

120. Ancak, hâkimin 9. madde kapsamında verdiği erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin "aynı mahiyetteki yayınların" başka internet adreslerinde yayınlanması durumunda ilgili kişinin Birliğe başvurması halinde bunun tespiti de Birliğe bırakılmaktadır. Aynı mahiyetin tespiti, yayının aynı olmasından farklı olup, bu yayının içeriğinin değerlendirilmesini gerektirmektedir. "Aynı mahiyetteki yayınlar", hâkimin vermiş olduğu erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayın ile aynı olmayan, ancak yöneldiği sonuç bakımından ilgilinin kişilik hakkını ihlal edebilecek mahiyette olan yayınlardır. Kişilik hakkının kapsamı ve hangi eylemlerin kişilik hakkını ihlal ettiği ise ilgili tarafların toplumsal, ekonomik, siyasal ve hukuki konuları, söz konusu yayının ulaştığı kitle ve bu yayının ifade özgürlüğü kapsamında bulunup bulunmadığı gibi birçok hukuki konunun değerlendirilmesini ve buna göre karar verilmesini gerektirmektedir. Bu kapsamda iptali istenilen kuralla aynı mahiyetteki yayınların ESB'ye erişimin engellenmesine yönelik olarak verilen yetki, kanunilik ilkesinin asgari şartı olan kanunun anlaşılır, açık ve net olması zorunluluğunu karşılamadığı gibi kapsam ve sınırları da belirsizdir. Kural "aynı mahiyetteki yayınlar" yönünden belirli ve öngörülebilir değildir.

121. Öte yandan, Birlik tarafından hakim tarafından verilen erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin aynı mahiyetteki yayınların başka internet sitesinde yayınlanması halinde bu siteler hakkında da erişimin

tarafından Birliğe (Erişim Sağlayıcıları Birliği) müracaat edilmesi hâlinde mevcut kararın bu adresler için de uygulanacağı hükme bağlanmış ve bu şekilde yargının iş yükünün hafifletilmesi amaçlanmışsa da³⁸ bu düzenlemenin unutulma hakkı ile aynı sonuca yol açması güç görünmektedir.

Çözüm olarak 5651 Sayılı Kanun'a 9/B maddesinin eklenerek, AB'de olduğu gibi "unutulma hakkının AB'de olduğu şekliyle" tanınması ve böylece yargının iş yükünün azaltılması ile hukuki tartışmaların önlenmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Basılı Eserler (Kitaplar ve Makaleler)

Avcı, Artun; (2013), **Türkiye'de İnternet ve İfade Özgürlüğü**, İstanbul: Legal Yay.

Avşar, Zakir/ Öngören, Gürsel; (2010), **Bilişim Hukuku**, İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yay., http://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/801/ BILISIM_HUKUKU.pdf (Erişim Tarihi: 22. 01. 2016)

Hatemi, Hüseyin; (2005), **Gerçek Kişiler Hukuku, (Kısa Ders Kitabı)**, İstanbul: Vedat Kitapçılık

Kaboğlu, İbrahim Ö.; (2013), **Özgürlükler Hukuku-1**, İnsan Hakları Genel Kuramına Giriş, 7. Baskı, İstanbul: İmge Kitabevi,

Kaya, Bedii Mehmet; (2010), **Teknik ve Hukuki Boyutlarıyla İnternete Erişimin Engellenmesi**, 5651 Sayılı Kanun ve Dünya Uygulamaları, İstanbul: XII Levha Yay

Kılıçarslan Kara, Seda; (2015), **Kişilik Hakkına Saldırıda Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yarar**, İstanbul: XII Levha Yay.,

Taşkın, Şaban Cankat; (2015), **İnternete Erişim Yasakları ve Hukuka Aykırılıklar**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli: 2015

Yavuz, Can; (2015), **"Bilişim Çağında Yeni Bir İnsan Hakkı: Unutulma Hakkı"**, **İBD**, C: 89, Yıl:2015, S:2015/2, Mart-Nisan 2015, s. 250-299

engellenmesi kararının uygulanması, bu sitelerden yararlanılmasını engellediğinden ifade özgürlüğünü de ölçüsüzce sınırlandırmaktadır.

122. Açıklanan nedenlerle iptali istenilen kuralda yer alan "...veya aynı mahiyetteki yayınların..." ibaresi, Anayasa'nın 2., 13. ve 26. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir." (http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/4323f87e-ee39-4db7-87fd-4ad4_d68ca_102? Exclude Gereke=False&wordsOnly=False) AYM'nin 08.12.2015 T. 2014/ 87 E., 2015/112 K. sayılı kararı (Erişim Tarihi: 01.02.2016)

³⁸ Hükmün eleştirisi ve geniş tartışmalar için bkz Taşkın, 2015, 172-175

Yazıcı, Serap; (2012), **Demokratikleşme Sürecinde Türkiye**, 2. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay.

İnternet Kaynakları

<http://aihmgunlugu.blogspot.com.tr/2011/06/aihm-gazetecilerin-İnternetten.html>
(Erişim Tarihi: 23. 01.2016)

<http://avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi/ab-yasal-erceve.html> (Erişim Tarihi: 20.01.2016)

http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/05/140530_google_ab (Erişim Tarihi: 20.01.2016)

<http://curia.europa.eu /juris/document/ document.jsf? text= &docid= 150642 &pageIndex =0 &doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=138459> Digital Rights Ireland Ltd (8.4.2014,293/12) (Erişim Tarihi:23.01.2016)

<http://curia.europa.eu /juris/documen t/document.jsf? text=&docid=152065&page Index=0&doclang=EN& mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=764990> Google Spain SL, Google Inc.v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González, C-131/12, 13 May 2014 (Erişim Tarihi:22.01.2016)

[http://hudoc. echr. coe. int/eng# {" langua geiso code": \["TUR"\], "appno":\["23536/94", "24408/94"\], "itemid":\["001-120623"\]](http://hudoc. echr. coe. int/eng# {) Başkaya ve Okçuoğlu & Türkiye Kararı–Türkçe sürüm: (Erişim Tarihi:23.01.2016)

[http:// hudoc. echr. coe. int /sites/eng / Pages / search.aspx#{%22 full text %22: \[%22 Pravoye %20Delo %20and%20 shtekel % 22 \], %22 docu ment collec tionid%22: \[%22 G RAND CHAMBER %22,%22CHAMBER %22\],%22itemid%22:\[%22001-104685%22\]}](http:// hudoc. echr. coe. int /sites/eng / Pages / search.aspx#{%22 full text %22: [%22 Pravoye %20Delo %20and%20 shtekel % 22], %22 docu ment collec tionid%22: [%22 G RAND CHAMBER %22,%22CHAMBER %22],%22itemid%22:[%22001-104685%22]}) Case of Editorial Board of Pravoye Delo and Shtekel v. Ukraine (Erişim Tarihi: 23.01.2016).

[http://hudoc.echr. coe.int/eng#{"display":\["0"\],"languageisocode":\["TUR"\], "appno":\["3002/03","23676/03"\],"item id":\["001-111150"\]](http://hudoc.echr. coe.int/eng#{) Case of Times Newspapers Ltd (No. 1 ve 2) v. The United Kingdom (Türkçe Sürüm) (Erişim Tarihi: 23.01.2016)

<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2014-4-56.htm&kw=%602015/1679%60+K.#fm> Yargıtay HGK'nun 17.06.2015 T., 2014/4-56 E., 2015/ 1679 K sayılı kararı (Erişim Tarihi:19.01.2016)

<http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/4323f87e-ee39-4db7-87fd-4ad4d68ca102?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> AYM'nin 08.12.2015 T. 2014/ 87 E., 2015/112 K. sayılı kararı (Erişim Tarihi: 01.02.2016)

<http://www.statjus.com/2014/06/avrupa-adalet-divaninin-unutulma-hakki-karari-ve-bu-hakkin-kapsami/> (Erişim Tarihi:20.01.2016)

<http://today.law.harvard.edu/when-forgetting-isnt-best-zittrain-discusses-the-right-to-be-forgotten/> (Erişim Tarihi:20.01.2016)